

10. Тимошенко Ю. О. Фінансові ризики в системі економічної безпеки України. *Вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2014. Т. 5. № 6. С. 77–80. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_06/273.pdf

REFERENCES

Bondarenko, Ye. K. "Sutnist strakhuvannia finansovykh ryzykiv ta yoho osoblyvosti v Ukraini" [The Essence of Financial Risk Insurance and its Features in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriiia «Ekonomiczni nauky»*, iss. 18, part 1 (2016): 150-153. https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/69710/3/Bondarenko_Article.pdf

Dotsenko, I. O. "Stratehiia upravlinnia finansovymu ryzykamy pidpriemstva v protsesi formuvannia yoho finansovoi bezpeky" [Strategy of Management of Financial Risks of the Enterprise in the Process of Formation of its Financial Security]. *Modern Economics*, no. 20 (2020): 73-78. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V20\(2020\)-12](https://doi.org/10.31521/modecon.V20(2020)-12)

Korzh, N. V. "Metody upravlinnia finansovymu ryzykamy" [Methods of Financial Risk Management]. *Traiektoriia nauky*, vol. 2, no. 10 (2016): 11-16.

Kostetskyi, V. V., and Butov, A. M. "Napriamy pobudovy systemy upravlinnia finansovymu ryzykamy na pidpriemstvi" [Construction Areas of Financial Risk Management at the Enterprise]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky*, vol. 1, no. 3 (2016): 60-66. <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/6196/1/7.pdf>

Kovalchuk, N. O., Fedyshyn, M. P., and Zhavoronok, A. V. "Teoretychni aspekty analizu skladu, struktury aktyviv ta dzherel yikh finansuvannia" [Theoretical Aspects of the Analysis of the Composition, Structure of Assets

and Sources of their Financing]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 23 (2019): 64-69. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2019.23.64>

Neskorodiev, S. M., and Hrachova, O. O. "Doslidzhennia sutnosti upravlinnia finansovymu ryzykamy pidpriemstva" [Research the Essence of the Financial Risk Management of the Enterprise]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, no. 47 (2014): 132-136.

Orlyk, O. V. "Finansovi ryzyky v systemi zabezpechennia finansovo-ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva" [Financial Risks in the System of Ensuring Financial and Economic Security of the Enterprise]. *Innovatsiina ekonomika*. no. 5-6 (2016): 218-223. <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5113/1/Фінансові%20ризиків%20в%20системі%20забезпечення%20фінансово-економічної%20безпеки%20підприємства.pdf>

Тимошенко, Ю. О. "Фінансові ризики в системі економічної безпеки України" [Financial Risks in the System of Economic Security of Ukraine]. *Visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriiia «Ekonomiczni nauky»*, vol. 5, no. 6 (2014): 77-80. http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_06/273.pdf

Volkova, N. A., Podvalna, N. E., and Semenova, K. D. *Ekonomicnyi analiz* [Economic Analysis]. Odesa: PPTS «Belka», 2020.

Zhykhor, O. B., and Kotova, N. M. "Shliakhy neitralizatsii finansovoho ryzyku i pidvyshchennia finansovoi stiikosti pidpriemstva v suchasnykh umovakh hospodariuvannia" [Ways to Neutralize Financial Risk and Increase the Financial Stability of the Enterprise in Modern Business Conditions]. *Visnyk Universytetu bankivskoi spravy Natsionalnoho banku Ukrainy*, no. 1 (2012): 76-78.

УДК 339.187
JEL: D53; G23; Q16; P34
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-10-186-192>

ЛІЗИНГ – ІНТЕГРОВАНА ФОРМА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

©2022 РИБЧУК А. В., ПАЛАСЕВИЧ М. Б.

УДК 339.187
JEL: D53; G23; Q16; P34

Рибчук А. В., Паласевич М. Б. Лізинг – інтегрована форма підприємницької діяльності

У статті аналізуються різнопланові аспекти визначення економічного змісту лізингу як інтегральної форми підприємницької діяльності, яка включає орендні, кредитні та інвестиційні відносини. Зазначено, що у функціональному аспекті лізинг є інститутом, який забезпечує технічне переозброєння підприємств і прискорення науково-технічного прогресу за допомогою прямих інвестицій у матеріальній та фінансовій формах. Підкреслено, що лізинг має складну потрібну основу та містить у собі одночасно елементи торговельної угоди, інвестиційної та орендної форм діяльності, які тісно поєднуються та взаємодіють одна з одною, утворюючи нову економіко-правову форму підприємницької діяльності. При цьому право користування майном відокремлюється від права володіння ним. В окремих випадках після закінчення терміну лізингу може бути передбачено право лізингодержувача на купівлю об'єкта та право власності на нього. Показано, що функціонування лізингу як самостійного виду підприємництва ґрунтується на можливості поділу компонентів власності на дві складові – користування об'єктом (використання його відповідно до призначення та з метою отримання доходу) та права абсолютної власності особи. Водночас лізинг розглядається як один із механізмів подолання кризових явищ в економіці та поліпшення інвестиційного клімату. Обґрунтовано, що подальший розвиток лізингового бізнесу потребує вдосконалення механізмів лізингу та нових, складніших схем здійснення угод, оскільки лізингові відносини – це особливий тип фінансових відносин, специфіка яких полягає в тому, що він використовується, передусім, як форма фінансування інвестицій, сприяє збільшенню економічного потенціалу як окремих економічних суб'єктів, так і ринку лізингових послуг загалом. Пропонується уточнене визначення лізингу як самостійної, системоутворювальної, інтегральної, економіко-правової форми підприємницької діяльності, що включає цілий комплекс економічних відносин – інвестиційних, кредитних, орендних і торговельних.

Ключові слова: лізинг, лізингові відносини, лізингові угоди, лізингоодержувач, ринок лізингових послуг, оренда, підприємницька діяльність.
Бібл.: 16.

Рибчук Анатолій Васильович – доктор економічних наук, професор, професор кафедри математики та економіки, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка (вул. Івана Франка, 24, Дрогобич, 82100, Україна)
E-mail: rav957@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5130-2442>

Паласевич Микола Богданович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри математики та економіки, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка (вул. Івана Франка, 24, Дрогобич, 82100, Україна)

E-mail: pmb2011@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4474-543X>

UDC 339.187

JEL: D53; G23; Q16; P34

Rybuch A. V., Palasevych M. B. Leasing as an Integrated Form of Entrepreneurial Activity

The article analyzes the diverse aspects of determining the economic content of leasing as an integral form of entrepreneurial activity, which includes rental, credit and investment relations. It is noted that in the functional aspect, leasing is an institution that provides technical re-equipment of enterprises and acceleration of scientific-technological progress through direct investments in material and financial forms. It is underlined that leasing has a complex triple basis and contains simultaneously elements of a trade agreement, investment and lease forms of activity, which are closely combined and interact with each other, forming a novel economic and legal form of entrepreneurial activity. At that, the right to use the property is separated from the right to own it. In some cases, after the expiration of the lease term, the lessee's right to purchase the object and the ownership of it may be provided. It is shown that the functioning of leasing as an independent type of entrepreneurship is based on the possibility of dividing the components of ownership into two constituents – the use of the object (its use in accordance with the purpose and with the aim of generating income) and the right of absolute property of the person. At that, too, leasing is considered as one of the mechanisms for overcoming the crisis in the economy and improving the investment climate. It is substantiated that the further development of the leasing business requires improvement of leasing mechanisms and the further, more complex schemes for fulfilling the agreements, since leasing relations are a special type of financial relations, the specificity of which is that leasing is used, first of all, as a form of investment financing, contributing to an increase in the economic potential of both individual economic entities and the leasing services market in general. A refined definition of leasing as an independent, system-forming, integral, economic and legal form of entrepreneurial activity is proposed, including a whole range of economic relations – investment, credit, rental, and trade.

Keywords: leasing, leasing relations, leasing agreements, lessee, leasing services market, rent, entrepreneurial activity.

Bibl.: 16.

Rybuch Anatoliy V. – D. Sc. (Economics), Professor, Professor of the Department of Mathematics and Economics, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University (24 Ivana Franka Str., Drohobych, 82100, Ukraine)

E-mail: rav957@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5130-2442>

Palasevych Mykola B. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Mathematics and Economics, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University (24 Ivana Franka Str., Drohobych, 82100, Ukraine)

E-mail: pmb2011@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4474-543X>

Однією з найпоширеніших форм реалізації орендних механізмів на сьогодні є лізинг як специфічний вид підприємництва, якому властиві елементи позикових операцій, що надає йому подібність із кредитом. При лізингу в користування здається не обладнання, яке знаходилося в експлуатації, а нові спеціально придбані лізинговою компанією основні засоби з метою передачі їх у користування на певний термін. Лізинг, як вид діяльності, передбачає придбання майна та передачу його на підставі договору лізингу фізичним та юридичним особам на певних умовах, на встановлений термін та за певну плату з можливістю переходу права власності на предмет лізингу до лізингоодержувача. Виходячи з цього лізинг більше тягнє до регульованого типу ринкової економіки та є формою нового типу інтеграції між виробниками різних галузей, з одного боку, та фінансовими інститутами – з іншого. На інституційному рівні лізинг є системою відносин, що впливають на всі сторони суспільного відтворення.

Вагомий внесок у формування та розвиток теоретико-методологічних засад лізингових відносин,

дослідження проблемних аспектів становлення та розвитку ринку лізингових послуг, організації лізингу як самостійного інструменту фінансування інноваційного розвитку суб'єктів бізнесу здійснили зарубіжні та вітчизняні вчені, підтвердженням чого служать наукові праці авторів F. A. Al-Azzam [9]; B. Umar, Aliyu A-M. [10]; J. Cheng [11]; T. Krisztin, P. Piribauer, M. Wögerer [12]; L. Zoirov [13]; L. Paul [15]; L. Migliorato [16]. Значний доробок у розвиток теорії лізингових відносин та вдосконалення механізму лізингових операцій в економічному середовищі українського підприємства зробили такі науковці, як А. Барабаш [1]; А. Бурковська, В. Паламарчук [2]; М. Дученко, Т. Павленко [3]; А. Круценко [4]; Б. Луців; Н. Внукова; О. Ляхова; А. Петрашевська, І. Яцкевич, А. Процей [5]; Н. Рощина, Л. Борданова, Л. Хома [6], Л. Шевченко, В. Мулява [7], О. Чебуряка, О. Гнатюк [8] та інші. Водночас існує необхідність вдосконалення теоретичних основ лізингу та методів його реалізації в Україні.

У більшості публікацій українських учених аналізуються питання сутності, ознак та етапів організації лізингових операцій. Частина авторів значний ак-

цент робить на нормативно-правовому забезпеченні виконання лізингових угод. Водночас недостатньо досліджено роль лізингу як комплексної, інтегральної форми підприємницької діяльності суб'єктів бізнесу. Особливої уваги потребують рекомендації щодо підвищення дієвості використання державних важелів у стимулюванні лізингового фінансування інвестицій.

Метою статті є ґрунтовне визначення економічної сутності лізингових відносин, їх головних переваг і недоліків та основних напрямків вирішення проблем функціонування і вдосконалення ринку лізингових послуг.

Економічна сутність лізингу визначається специфічними майновими відносинами, тобто при лізингу можливий перехід права власності на лізингове майно від лізингодавця до лізингоодержувача: у договорах фінансового лізингу може передбачатися право лізингоодержувача на викуп лізингового майна. Лізинг є суспільними економічними відносинами, а саме – між виробником і споживачем засобів виробництва, що складається в умовах високої концентрації капіталу в банківській сфері та його нестачі у сфері виробництва. Тому неправильно систему лізингу зводити лише до кредитних, орендних чи інвестиційних відносин. Лізинговий механізм – це єдність цих відносин і цим передбачає високий рівень організації суспільного виробництва [3].

В економічному аспекті лізинг є інститутом, який забезпечує технічне переозброєння підприємств і прискорення науково-технічного прогресу за допомогою прямих інвестицій у матеріальній і фінансовій формах. У соціальному аспекті – це надійний спосіб подолання відчуження підприємців-початківців від засобів виробництва, приватизації державної власності, стимулювання трудової активності людей і мобілізації їх творчих можливостей. У політичному аспекті – це дієвий засіб демократизації господарського життя та формування середнього прошарку суспільства.

Найчастіше під лізингом розуміють довгострокову оренду машин, обладнання, транспортних засобів та споруд виробничого призначення. Звісно, лізинг має складну потрійну основу та містить у собі одночасно елементи торговельної угоди, інвестиційної та орендної форм діяльності, які тісно поєднуються та взаємодіють одна з одною, утворюючи нову економіко-правову форму підприємницької діяльності. При цьому, *по-перше*, лізинг для лізингодавця та лізингоодержувача є вкладенням коштів у основний капітал. *По-друге*, між лізингодавцем і банком виникають кредитні відносини, і проявляється сутність лізингу як традиційної кредитної угоди. *По-третє*, відносини між лізингоодержувачем і лізингодавцем розглядаються як передача майна на умовах строковості, поворотності та платності. У цьому зрізі лізинг можна трактувати як товарний кредит до основних

фондів. Тобто за формою лізинг зовні схожий з інвестиціями [2, с. 136].

Виходячи з фінансового боку відносин, лізинг можна розглядати як одну із форм кредитування на придбання машин та обладнання, альтернативну традиційну банківську позику. За своїм змістом лізинг не зовсім точно відповідає кредитним відносинам, зберігаючи при цьому сутність кредитної угоди. Тут питання насамперед стосується відносин власності. При комерційному кредитуванні, передаючи в тимчасове користування товари, одночасно передається право власності на об'єкт угоди – товар. При лізингу право користування майном відокремлюється від права володіння ним. В окремих випадках після закінчення терміну лізингу може бути передбачено право лізингоодержувача на купівлю об'єкта та право власності на нього.

Поява лізингу як самостійного виду підприємництва ґрунтується на можливості поділу компонентів власності на дві складові – користування об'єктом (використанням його відповідно до призначення та з метою вилучення доходу) та права абсолютної власності особи. Специфіка лізингу як поліекономічної категорії полягає в тому, що в системі економічних відносин між суб'єктами лізингової угоди відбувається відокремлення капіталу-власності від капіталу-функції. Економічні відносини визначають стан об'єкта лізингової угоди в різних формах одночасно як власність – лізингодавцю, а як функціонуючого капіталу – лізингоодержувачу, що дозволяє характеризувати лізинг як особливий спосіб реалізації відносин власності, особливу форму поєднання виробника із засобами виробництва, який є користувачем майна та економічним власником, а юридичний власник реалізує своє право на дохід.

Дослідження лізингових відносин у контексті відносин власності в країнах Європи, Північної Америки та Південно-Східної Азії свідчить про наявність складного механізму розщеплення власності між лізингодавцем і лізингоодержувачем [16]. Аналіз стану лізингоодержувача показав, що він має значний обсяг прав, що становлять економічний зміст власності, поділяючи як привілеї та переваги володіння власністю, так і ризики. При цьому проблема дуалізму власності розкривається через характеристику інструментів інституційного регулювання лізингу [5, с. 209].

Основні економічні та правові аспекти лізингу були сформульовані в «Конвенції про міжнародний фінансовий лізинг», прийнятої у 1988 році у м. Оттаві (Канада) у рамках Міжнародного інституту приватного права, після чого лізинг був офіційно визнано самостійним фінансовим інститутом. Метою конвенції було уточнення основної термінології щодо фінансової оренди (лізингу) і навіть розробка норм, регулюючих правові взаємини всіх сторін лізингової угоди. Конвенція уточнює й обмежує угоди, що підпа-

дають під визначення лізингових. Вона трактує класичний лізинг як тристоронню угоду та регулює споживчі угоди, тобто оренду, для задоволення особистих потреб, що фактично поширює юридичні правила, які діють у рамках договору оренди, тристоронні угоди, характерні для операцій з оренди обладнання, з урахуванням деяких особливостей, що стосуються з основному прав та обов'язків сторін [13, с. 659].

Значна частина дослідників вважають батьківщиною лізингу США. Проте Європейська федерація асоціацій лізингових компаній (LEASEU) стверджує, що вперше лізинг був використаний у Великій Британії в 70-х роках XIX століття, коли англійська фірма «British Railway Wagons» підписала контракт із Британською залізничною компанією на довгострокову оренду вироблених нею вагонів. Вперше поняття лізингу було використано в США при постачанні військової техніки різним країнам під час Другої світової війни під назвою «Лендліз». Надалі він отримав розвиток на початку 50-х років минулого століття, У 1952 р. у Сан-Франциско було засновано першу у світі лізингову компанію «United States Leasing Corporation» [12].

Порівняно швидко лізинг перетворився на один з основних інструментів інвестиційної діяльності США [8, с. 119]. На європейському континенті фінансово-лізингові товариства з'явилися наприкінці 50-х – на початку 60-х років XX ст. Згодом лізинг почав розвиватися і в інших країнах світу [14]. Уже в 1990 р. питома вага лізингу, наприклад в Австралії, перевищила 30% від загального обсягу інвестицій у промисловість, а у Великій Британії та Франції становила близько 20%. Найбільш бурхливий розвиток лізинг отримав в Азійському регіоні, в країнах, що характеризуються високою інвестиційною активністю, – Японії, Індонезії, Тайвані [11].

Лізинг представляє форму підприємницької діяльності, що заснована на економічних відносинах між лізингодавцем і лізингоодержувачем з приводу придбання або передачі основних засобів на строковій і платній основі [7]. Він є ефективним інструментом як при вирішенні проблеми оновлення морально та фізично зношених основних виробничих фондів, так і в інвестиційному забезпеченні створюваних виробництв [4, с. 382]. Лізинг має багатозначну економічну основу та виявляє одночасно властивості кредиту, інвестицій та оренди, утворюючи таким чином нову організаційно-правову форму бізнесу. За допомогою лізингу можлива реалізація комплексу майнових відносин, пов'язаних із передачею засобів виробництва в тимчасове користування шляхом їх купівлі та подальшої здачі в оренду. На даний час лізингові угоди та операції входять до системи фінансових заходів, спрямованих на стабілізацію економіки в багатьох галузях [1, с. 63].

Класична схема лізингу передбачає досить вузьке коло учасників (лізингодавець, лізингоодержувач, продавець та власники майна), де традиційними джерелами фінансування лізингових операцій є власні кошти лізингодавця. Проте лізингові компанії, як й інші суб'єкти господарювання, стикаються з нестачею власних коштів у процесі діяльності. Ця проблема може бути вирішена за рахунок використання фінансових інструментів під час реалізації класичних лізингових схем. Тому досягнення обох цілей, а саме: розширення кола учасників лізингової угоди (страхові компанії, банки, консалтингові та посередницькі компанії) та пошук додаткових ресурсів для здійснення лізингових операцій взаємно зумовлені, оскільки досягнення однієї спричинить реалізацію другої мети [3].

У функціях економічного лізингу розкриваються його особливості, переваги для різних суб'єктів господарювання, що беруть участь у лізингових відносинах у відтворювальному процесі. Проте господарська практика лізингових відносин свідчить про те, що ряд функцій економічного лізингу наука не виділяє та не досліджує. Так, до уваги не береться те, що економічний лізинг пов'яже всіх учасників угоди, опосередковуючи рух цінностей у відтворювальних процесах – виробника (продавця основних засобів) та іншого виробника, який використовуватиме їх для виробництва продукції, що в кінцевому підсумку дозволить розширити виробництво та реалізацію продукції. Тому в існуючій системі функцій, на наш погляд, доцільно виокремити посередницьку функцію економічного лізингу. Окрім того, оскільки лізинг є особливим фінансовим інструментом, містить активний початок – здатність до управлінського впливу через закладені в ньому стимули, він виконує стимулюючу функцію [6].

Доцільно виокремити в системі функцій економічного лізингу функцію аутсорсингу (управління виробництвом). Очевидно, що на даний час лізингодавці та лізингоодержувачі замислюються над питанням про використання лізингу не тільки як фінансового інструменту, але й як можливого способу управління виробництвом і господарськими зв'язками підприємства. Вперше такі можливості лізингу були застосовано у Великій Британії, де використання лізингу стало входити як основна складова так званого фінансово-адміністративного аутсорсингу [15]. Фінансово-адміністративний аутсорсинг – класична найбільш розвинена у світі форма аутсорсингу, яка передбачає передачу частини управлінських і фінансових функцій сторонній організації. Можна стверджувати, що аутсорсинг дозволяє лізингоплатникам вводити нові методи управління підприємством, при яких усі питання, пов'язані з придбанням, використанням і заміною основних фондів будуть віддані до рук лізингових компаній.

Основні переваги лізингу полягають у тому, що він дозволяє:

- ✦ знижувати стартове фінансове навантаження на підприємства, оскільки при лізингу не потрібно негайного та значного обсягу платежів, і вони найчастіше виплачуються з доходів, які отримують від використання об'єкта лізингу;
- ✦ зберігати кредитну лінію (ліміт отримання кредиту);
- ✦ поліпшувати стан ліквідності лізингоодержувача;
- ✦ зменшувати розмір оподаткованого прибутку за допомогою віднесення лізингових платежів на виробничі витрати;
- ✦ безперервно та швидко оновлювати виробничі потужності, тобто передбачає велику мобільність при інвестиційному та фінансовому плануванні;
- ✦ знижувати ризик морального та фізичного зносу майна за рахунок перенесення цього ризику на лізингодавця.

Окрім того, лізингоодержувач отримує можливість заощадити на транзакціях, тобто знизити адміністративні витрати на трудомісткі операції з відбору, придбання та продажу майна.

З агострення конкурентної боротьби та необхідність оновлення основних фондів промислових підприємств вимагають збільшення обсягів фінансування та реалізації сучасних методів та форм фінансового забезпечення інвестиційних процесів. Одним із найбільш ефективних способів залучення необхідного інвестиційного капіталу, який активно використовується в міжнародній та вітчизняній практиці, і є лізинг. Для розвитку лізингу в Україні створено основи нормативно-правової бази, проте залишаються недостатньо опрацьованими деякі організаційно-економічні та фінансові аспекти реалізації лізингових процедур. Необхідне вдосконалення організаційно-економічних умов лізингових угод, визначення інструментарію управління лізинговими процедурами, форм управління ринком лізингу, вироблення нових фінансових інструментів, що забезпечують реалізацію лізингової угоди.

Конкуренція, що виникла на ринку лізингових послуг, відразу ж позначилася на доступності та привабливості лізингу для клієнтів, зокрема на двох основних параметрах лізингової угоди: різко зменшився аванс, сплачуваний лізингоодержувачем, і знизилася маржа лізингової компанії. Звичайно ж, і те, й інше здешевлює лізингову угоду для позичальника. Спрощуються умови забезпечення лізингової угоди лізингоодержувачем, розширюється спектр додаткових послуг. Подальший розвиток лізингового бізнесу потребує вдосконалення механізмів лізингу та нових, складніших схем здійснення угод, оскільки лізингові відносини – це особливий тип фінансових відносин,

специфіка яких полягає в тому, що він використовується, передусім, як форма фінансування інвестицій, сприяє збільшенню економічного потенціалу, як окремих економічних суб'єктів, так і ринку лізингових послуг [3]. Лізингові відносини включають такі типи економічних відносин, як інвестиційне кредитування, купівля-продаж, оренда.

Виходячи з характеристики визначення змісту ринку лізингових послуг як сукупності лізингодавців і лізингоодержувачів, можна дійти невтішного висновку, що ефективність лізингової угоди має визначатися з урахуванням вигод кожного суб'єкта ринку. Тому необхідно проводити інтегроване оцінювання ефективності лізингової угоди, що дозволить оцінити ступінь прийнятності лізингу порівняно з альтернативними формами придбання основних засобів та обґрунтувати необхідність розвитку ринку лізингових послуг загалом.

Окрім того, лізинг відкриває низку додаткових можливостей для підприємств. Так, при постановці майна, що передається в лізинг, на баланс лізингодавця стосовно лізингоодержувача здійснюється позабалансове фінансування, тим самим лізингоодержувач знижує обсяги податку на майно. Лізингові платежі можна включати у виробничі витрати та скорочувати цим суму бази оподаткування за рахунок зменшення податку на прибуток [9].

Враховуючи існуюче становище на ринку лізингових послуг, необхідно здійснювати пошук перспективних ринкових ніш, на яких лізингова компанія може досягти значного успіху при застосуванні певних стратегій дій, спрямованих на зниження ризику невиконання зобов'язань лізингоодержувачем та зниження вартості фінансування для нього, таких як: стратегія відбору перспективних інвестиційних проєктів, стратегія розвитку холдингового лізингу; стратегія фіктивного лізингу [10].

ВИСНОВКИ

Таким чином, на сьогодні існує різноманітність і суперечливість поглядів на лізинг внаслідок недостатнього опрацювання його теорії та відсутності єдиного методологічного підходу на практиці. Особливість полягає в тому, що предмет лізингу одночасно виступає як власність лізингодавця та як функція виробничого капіталу в лізингоодержувача. Тому пропонується: *по-перше*, уточнене визначення лізингу, згідно з яким лізинг – це самостійна, системоутворювальна, інтегральна, економіко-правова форма підприємницької діяльності, що включає цілий комплекс економічних відносин – інвестиційних, кредитних, орендних і торгових.

По-друге, аналіз світового досвіду проведення лізингових операцій показав, що найбільшу конкуренцію на світовому ринку представляють компанії, пов'язані з банківським капіталом, а також незалежні та кептивні компанії, які воліють можливостями роз-

ширювати номенклатуру обладнання, що поставляється в лізинг, з урахуванням зниження вартості послуг та мінімізації ризиків.

По-третє, особливу увагу слід звернути на той вплив, який чинить державне регулювання на розвиток ринку лізингових послуг. На думку вітчизняних і зарубіжних авторів, джерелами ризиків для лізингових операцій можуть бути недосконалість лізингового законодавства та відсутність податкових та інших пільг для учасників лізингових угод. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Барабаш А. Особливості державної підтримки лізингових відносин у сфері АПК та її вплив на економіко-правову сутність лізингу. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 3. С. 62–67. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/3/13.pdf>
2. Бурковська А. В., Паламарчук В. Ю. Стан і перспективи українського ринку лізингу. *Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу. Серія «Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості»*. 2020. № 1. С. 133–142. DOI: 10.31471/2409-0948-2020-1(21)-133-142
3. Дученко М. М., Павленко Т. В. Стан та перспективи розвитку лізингової галузі в Україні. *Ефективна економіка*. 2019. № 1. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.1.53.
4. Круценко А. В. Переваги та недоліки лізингу в Україні. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. Вип. 1. С. 381–384. URL: <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/2070/Krutsenko.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
5. Петрашевська А. Д., Яцкевич І. В., Процей А. С. Порівняльна характеристика економічної сутності лізингу та оренди. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 40. С. 207–210. URL: http://bses.in.ua/journals/2019/40_2019/39.pdf
6. Рощина Н. В., Борданова Л. С., Хома Л. В. Проблеми розвитку ринку лізингу в Україні. *Ефективна економіка*. 2020. № 11. DOI: 10.32702/2307-2105-2020.11.61
7. Шевченко Л. Я., Мулява В. Р. Розвиток лізингових операцій в Україні. *Modern Economics*. 2021. № 30. С. 209–213. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V30\(2021\)-33](https://doi.org/10.31521/modecon.V30(2021)-33)
8. Чеберяко О., Гнатюк О. Лізингові послуги у зарубіжних країнах: досвід для України. *Світ фінансів*. 2020. № 1. С. 110–127. DOI: 10.35774/sf2020.01.118.
9. Al-Azzam F. A. Financial Leasing in the Construction Companies in Irbid City. *Business and Economic Research*. 2015. Vol. 5. No. 1. P. 51–60. DOI: <https://doi.org/10.5296/ber.v5i1.6815>
10. Umar B., Aliyu A-M. A. Impact of Lease Financing on the Liquidity of Nigerian Oil and Gas Companies. *International Journal of Economics, Commerce and Management*. 2016. Vol. 4. Iss. 1. P. 253–264. URL: <http://ijecm.co.uk/wp-content/uploads/2016/01/4116.pdf>

11. Cheng J. Analysis of commercial land leasing of the district governments of Beijing in China. *Land Use Policy*. 2021. Vol. 100. Art. 104881. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2020.104881>
12. Krisztin T., Piribauer P., Wögerer M. A spatial multinomial logit model for analyzing urban expansion. *Spatial Economic Analysis*. 2021. Vol. 17. Iss. 2. P. 223–244. DOI: <https://doi.org/10.1080/17421772.2021.1933579>
13. Zoirov L. Features of Leasing in Modern Conditions of Development of Small Business in Uzbekistan. *International Journal of Economics, Commerce and Management*. 2018. Vol. 6. Iss. 7. P. 655–661. URL: <https://ijecm.co.uk/wp-content/uploads/2018/07/6739.pdf>
14. Leasing Global Market Report 2022. The Business Research Company. 2022. 400 p. URL: https://www.reportlinker.com/p06229737/Leasing-Global-Market-Report.html?utm_source=GNW.
15. Paul L. The World Leasing Yearbook. Capital Markets Intelligence, 2018. 354 p.
16. Migliorato L. Leasing business in Europe up 10% in H1. *The Journal for Asset Finance Leasing Life*. 2017.

REFERENCES

- Al-Azzam, F. A. "Financial Leasing in the Construction Companies in Irbid City". *Business and Economic Research*, vol. 5, no. 1 (2015): 51-60. DOI: <https://doi.org/10.5296/ber.v5i1.6815>
- Barabash, A. "Osoblyvosti derzhavnoi pidtrymky lizynhovykh vidnosyn u sferi APK ta yii vplyv na ekonomiko-pravovu sutnist lizynhu" [Peculiarities of State Support for Leasing Relations in the Agricultural Sector and Its Impact on the Economic and Legal Essence of Leasing]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*, no. 3 (2018): 62-67. <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/3/13.pdf>
- Burkovska, A. V., and Palamarchuk, V. Yu. "Stan i perspektyvy ukrainokoho rynku lizynhu" [State and Prospects of the Ukrainian Leasing Market]. *Naukovyi visnyk Ivano-Frankivskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu nafty i hazu. Seriiia «Ekononika ta upravlinnia v naftovii i hazovii promyslovosti»*, no. 1 (2020): 133-142. DOI: 10.31471/2409-0948-2020-1(21)-133-142
- Cheberiaiko, O., and Hnatiuk, O. "Lizynhovi posluhy u zarubiznykh krainakh: dosvid dlia Ukrainy" [Leasing Services in Foreign Countries: Experience for Ukraine]. *Svit finansiv*, no. 1 (2020): 110-127. DOI: 10.35774/sf2020.01.118
- Cheng, J. "Analysis of commercial land leasing of the district governments of Beijing in China". *Land Use Policy*, art. 104881, vol. 100 (2021). DOI: <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2020.104881>
- Duchenko, M. M., and Pavlenko, T. V. "Stan ta perspektyvy rozvytku lizynhovoi haluzi v Ukraini" [Leasing in Ukraine: State and Development Prospects]. *Efektivna ekonomika*, no. 1 (2019). DOI: 10.32702/2307-2105-2019.1.53
- Krisztin, T., Piribauer, P., and Wogerer, M. "A spatial multinomial logit model for analyzing urban expansion". *Spatial Economic Analysis*, vol. 17, no. 2 (2021): 223-244. DOI: <https://doi.org/10.1080/17421772.2021.1933579>
- Krutsenko, A. V. "Perevahy ta nedoliky lizynhu v Ukraini" [Advantages and Disadvantages of Leasing in Ukraine].

- Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia*, iss. 1 (2018): 381-384. <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/2070/Krutsenko.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- "Leasing Global Market Report 2022". The Business Research Company. 2022. https://www.reportlinker.com/p06229737/Leasing-Global-Market-Report.html?utm_source=GNW
- Migliorato, L. "Leasing business in Europe up 10% in H1". *The Journal for Asset Finance Leasing Life* (2017).
- Paul, L. *The World Leasing Yearbook*. Capital Markets Intelligence, 2018.
- Petrashevskaya, A. D., Yatskevych, I. V., and Protsei, A. S. "Porivnialna kharakterystyka ekonomichnoi sutnosti lizynhu ta orendy" [Comparative Characteristics of the Economic Essence of Leasing and Rent]. *Prychornomorski ekonomichni studii*, iss. 40 (2019): 207-210. http://bses.in.ua/journals/2019/40_2019/39.pdf
- Roshchyna, N. V., Bordanova, L. S., and Khoma, L. V. "Problemy rozvytku rynku lizynhu v Ukraini" [Problems of Leasing Market Development in Ukraine]. *Efektivna ekonomika*, no. 11 (2020). DOI: 10.32702/2307-2105-2020.11.61
- Shevchenko, L. Ya., and Muliava, V. R. "Rozvytok lizynhovoykh operatsii v Ukraini" [Development of Leasing Operations in Ukraine]. *Modern Economics*, no. 30 (2021): 209-213. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V30\(2021\)-33](https://doi.org/10.31521/modecon.V30(2021)-33)
- Umar, B., and Aliyu, A.-M. A. "Impact of Lease Financing on the Liquidity of Nigerian Oil and Gas Companies". *International Journal of Economics, Commerce and Management*, vol. 4, iss. 1 (2016): 253-264. <http://ijecm.co.uk/wp-content/uploads/2016/01/4116.pdf>
- Zoirov, L. "Features of Leasing in Modern Conditions of Development of Small Business in Uzbekistan". *International Journal of Economics, Commerce and Management*, vol. 6, iss. 7 (2018): 655-661. <https://ijecm.co.uk/wp-content/uploads/2018/07/6739.pdf>